

Kiraz Yetiştiriciliği

Yayın No : 11

Yayın Tarihi: 01.09.2002

**İsmail
ŞEVİK**

Ziraat Yük. Müh

**Eğirdir
Bahçe
Kültürleri
Araştırma
Enstitüsü**

Adres

P.K.:2

Eğirdir /Isparta

Tel

0 246 313 24 20

Fax:

0 246 313 24 25

EPosta:

ebkae@ebkae.gov.tr

İnternet:

http://ebkae.gov.tr

Kiraz ülkemizde geniş bir yayılma alanına sahiptir. Ülkemiz kirazın anavatanı olan bölge içerisinde. Dünyada 2000 civarında kiraz çeşidi mevcuttur.Önemli kiraz yetiştirici ülkeler; ABD, Almanya, Türkiye, BDT, İtalya, ve Fransa'dır. Ülkemiz iklim şartlarına göre dünya üretiminde ilk 3' e girmektedir. Yıllara göre 200.000 ton/yıl üretimimiz mevcuttur. Toplam kiraz üretiminde Manisa ili birinci sıradadır. İhracat açısından sırayla; Akşehir, Sultandağı, Uluborlu, Honaz, Lapseki ve Kemalpaşa başlıcalarıdır. Ülke genelinde yaklaşık 10 milyon kiraz ağacı mevcuttur. Ağaç başı ortalama verim 25-30 kg civarındadır. Üretimin yaklaşık % 10 'u ihraç edilebilmektedir.

KİRAZ ANAÇLARI

1-Kuş Kirazı : Üzerine aşı yapılan çeşidin taç yapısı fazladır. Kiraz ve vişne ile mükemmel uyum sağlar. Organik maddece zengin geçirgen topraklarda iyi olur. Kireçli topraklarda toleransı azdır. Modern bakım şartlarında; 5x6, 6x6 m aralık ve mesafede dikim yapılabilir, 5-6 yıl sonra tam verime yatar.

2-İdris : Kiraz ve vişnelerde anaç olarak kullanılır. En fazla % 5 civarında uyuşmazlık gözlenebilir. Kuş kirazına oranla % 75- 80' i kadar taç yapar. Susuzluğa ve kirece toleranslıdır. Sulama imkanı olan yerlerde düzenli sulama veya modern

sulama sistemleri ile proplem yaşanmaz. Modern bakım şartlarında 5 x5, 5x6 m aralık ve mesafede dikim yapılabilir, 4-5 yıl sonra tam verime yatar.

3-Klonal Anaçlar : Tabel/Edabrız, Weiroot 158, Maxma 14, SL 64, Gisela 5, Gisela 6, PHL A, PHL B, İnmil, Damil gibi anaçlar kullanılmaktadır. Enstitümüzde klonal kiraz ve vişne anaçları ile çalışmalar devam etmektedir.

ÇEŞİT SEÇİMİ

Çeşit seçiminde; Pazarlama, dölleme, iklim riski, sevk ve idare ile işçiliğin sıkışmaması için konu edilen faktörler gözönünde bulundurulmalıdır. Başlıca kiraz çeşitleri : 0900 Ziraat, Early Burlat, Merton Bigarreau, Stella, Van, Bing, B.Gaucher, Lambert, Larian, S.H.Giant, Gıllı, Starks Gold ve Merton Late 'dir.

DÖLLENME BİYOLOJİSİ

Birkaç kiraz çeşidi hariç bütün kirazlar kendine kısırdır.Tesis edilecek kiraz bahçelerinde belirlenen ana çeşidin en az % 15' i dölleyici çeşit olmalıdır. Tesis düşünülen çeşidi döllediği bilinen en az 3 çeşit dölleyici bulundurulmalıdır. Toplam açan çiçeklerin % 25 ve üzeri meyveye dönerse ekonomik anlamda yeterli sayılır. Çiçek döneminde bahçelerde en az 2 dekar1 kovan arı bulundurulmalıdır. Döllemeyi % 95 arı sağla-

maktadır. 0900 Ziraat çeşidi için belirlenen uygun dölleyiciler: Starks Gold, Lambert, Merton Late, B.Gaucher, Larian, Noble, Vista, Jübilee' dir.

İKLİM VE SOĞUKLAMA İHTİYACI

Kiraz üretiminde, kışı - 20 ° C nin altında uzun süre seyreden bölgeler ile çiçeklenme zamanı genellikle -5 ° C civarı olan yerler risklidir. Kuzey ve Doğu meyilli alanlar daha uygundur. Bütün kiraz çeşitlerinin yaklaşık 1000 saat civarında soğuklama ihtiyaçları vardır. Soğuklama ihtiyacı karşılanmazsa; düzensiz çiçeklenme, çiçek silkmesi, çiçeklenmede gecikme, verimsizlik gözlelenebilir.

FİDAN TEMİNİ VE DİKİMİ

- 1.1- Fidanlar bilinen güvenilir kişi ve kuruluşlardan alınmalı,
- 2- Kontrollü ve sertifikalı olmasına özen gösterilmeli,
- 3- Genellikle sonbaharda dikim yapılmalı,
- 4- Toprak yapımız göz önünde tutularak anaç tespit edilmeli,
- 5- Fidan dikiminde aşı yerleri toprak seviyesinden 10 cm yukarıda bırakılmalı,
- 6- Fidan çukurlarına hiçbir şekilde gübre uygulanmamalı,
- 7- Dikimden önce KÖK TUVALETİ yapılmalı,
- 8- Dikimden sonra 70-80 cm'den tepe kesimi yapılmalı,
- 9- Fidan dikiminde yağış dahi olsa CANSUYU verilmelidir.

BUDAMA TERBİYE

İŞLEMLERİ

Dikimden itibaren ilk 3 yıl şekil için yaz ve kış budaması uygulanmalıdır. 60-70 cm yükseklikte ilk kat oluşturulmalıdır. Her katta 3-5 farklı aralıklarda ve yönlerde yan dal bırakılmalıdır. Yan dallar gövde ile 75-90 derece açı yapacak şekilde yaz döneminde açılmaktadır. Toplam 4-5 kat ve 17-21 yan dal oluşturulmalıdır. Katlar arasında 60-70 cm aralık bırakılmalıdır. Bu şekilde yapılacak uygulama ile ağaçlarımız çok erken meyveye yatar. Bu sistemin uygulanması ile ağaç boyu 4 - 4,5 m boylanır.

TOPRAK İŞLEME

Yabancı ot kontrolü, yabancı otlardan ve sudan faydalanma, kullanılan her nevi gübrenin karıştırılması ve kiraz sineği mücadelesi için toprak işenir. Toprak işleme ilkbahar ve sonbaharda iki defa yapılmalıdır. Toprak 8-10 cm derinlikte işlenmelidir. Toprağı yırtarak veya alttan işleyen aletler kullanılmamalıdır.

SULAMA , GÜBRELEME

Modern sulama sistemleri olan damlama ve mini spring uygulamaları idealdir. Salma su ile yapılan sulamalarda; birinci yıl hariç ağaçların kök boğazı ve civarına su verilmemelidir. Sulama ve gübre uygulaması ağaçların taç izdüşümü bölgesine uygulanmalıdır. Gübre uygulamalarında; toprak tahlil sonuçlarına göre, konu uzmanlarınca tavsiye edilecek miktar ve zaman aralıkları doğrultusunda

uygulama yapılmalıdır. Gübrelemede; ağacın yaşı, gübre cinsi, topraktaki elementlerin mevcudiyeti göz önünde bulundurulmalıdır. Salma sulama uygulanan bahçelerde gübre uygulamaları; ağaç izdüşümü veya bant sistemi şeklinde gübreleme yapılır.

MÜCADELE

Hastalık ve zararlılarla mücadele bölgesel tarım kuruluşlarının önerileri doğrultusunda ve zamanında yapılmalıdır. Kirazda en önemli problem kiraz sineğidir. Kontak etkili ilaçlar ile mücadele yapılmalıdır. İhracatta kurtlu kiraz toleransı (O) sıfırdır .

HASAT VE PAZARLAMA

Hasad gerçek olgunluk döneminde yapılmalıdır. Kiraz meyvesi nazik ve hassas olduğundan hasatta dikkat edilmesi gereken hususlar; Meyveler sapından tutularak sap ile birlikte hasat yapılmalı, hasad esnasında sonraki yılın meyve gözlerine zarar verilmemelidir. Hasat edilen kirazlar gölge ve serin bir yerde muhafaza edilmelidir